

DUYUSAL ALGILAMA ZİNCİRİ

Görünüş, doku, koku, lezzet gibi duyuşal özelliklerin algılanması insanın duyuş organlarına karşı yapılan bir uyarı sonucunda oluşur.

Duyusal değerdendirde kişinin bir uyarıya karşı tepkisi ölçülmektedir ve bu nedenle bir *uyarı-yanıt* tepkimesi oluşmaktadır. İnsanların uyarılara karşı gösterdiği üç tepki=yanıt tipi vardır.

- *nitelik*,
- *boyut* (şiddet, intensite, kantite) ve
- *hedonik* (tercih/kişisel beğeni) olmak üzere üç tipte gruplanmaktadır.

54

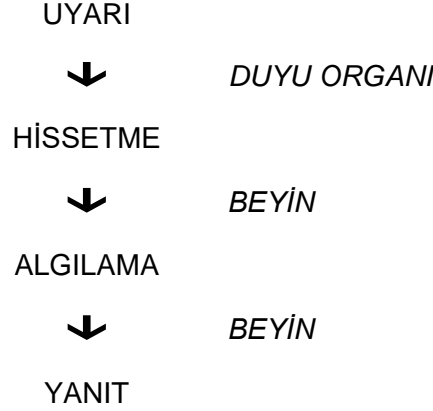
DUYUSAL ALGILAMA ZİNCİRİ

Bir duyuşal özelliğın algılanması insan vücuduna yapılan bir uyarı sonucunda oluşmaktadır. Yanıt tipinin en erken oluşın fakat en az olgunlaşmış şekli *sezme* olup bu kavram '*Mutlak Eşik*' olarak da tanımlanmaktadır. *Tanıma* sezmeden sonra gelişen bir yanıtıdır. Daha gelişmiş yanıt modeli *Ayırt etme*, en gelişmiş yanıt ise *Derecelendirme* 'dir.

Tüm bu özellikler dikkate alındığında ise gıdanın duyuşal özelliklerinde panelin ölçütleri; *nitelik*, *boyut*, *hedonik* ve bir uyarıya karşı duyuşal yanıt tipleri; *sezme*, *tanıma*, *ayırt etme* ve *derecelendirme* olarak ifade edilmektedir.

55

DUYUSAL ALGILAMA ZİNCİRİ

Duyusal algılama zincirinin şematik gösterimi

56

DUYUSAL ALGILAMA ZİNCİRİ

Bir duyu organı bir uyarı aldığıında, söz konusu uyarı sinirler tarafından bir sinyale dönüştürülerek beyne ulaştırılmaktadır.

Bellekteki daha önce edinilmiş deneyimlerle birlikte beyin bu uyarıyı yorumlayıp algıya dönüştürmekte ve bu algı ile ilgili bir yanıt oluşturmaktadır.

57

DUYUSAL ALGILAMA ZİNCİRİ

Bir uyarıya verilen yanıt her insanda aynı yolla oluşmakla birlikte, aynı uyarıya iki insanın verdiği yanıt farklı olabilmektedir.

Söz konusu yanıtın farklı olması, duyu organlarının duyarlılıklarının insandan insana farklılık göstermesi nedeni ile uyarının farklı algılanması, bazı tat ve kokuların panelist tarafından yeterince tanınmaması veya eğitim eksikliği gibi nedenlerden kaynaklanabilmektedir.

Cözüm:

Panelistlere eğitim programlarının uygulanması ve testler sırasında referans kullanılması gibi yollar ile duyuşal değerlendirmede panelistlerin aynı uyarıya benzer yanıtlar vermeleri sağlanabilmektedir.

58

DUYUSAL DEğERLENDİRMEDE KULLANILAN TEKNİKLERİN SINIFLANDIRILMASI

Duyusal değerlendirmede kullanılan tekniklerin sınıflandırılması

Sınıf	Deęerlendirilmek istenilen özellik	Test tipi	Panelist seçimi
Farklılık	Ürünler herhangi bir şekilde farklı mı?	Analitik	Eğitilmemiş veya yarı eğitilmiş
Tanımlayıcı	Ürünler spesifik duyuşal karakteristikler açısından nasıl değişiyor?	Analitik	Eğitilmiş veya yüksek düzeyde eğitilmiş
Beğeni	Ürünler ne kadar beęeniliyor veya hangi ürünler tercih ediliyor?	Hedonik	Eđitilmemiş

59